ב"ה | ערב שבת־קודש פרשת שלח | ט"ו בסיוון התשע"ד | 13.6.14 | גיליון מס' 1432

שיחת השבוע

חב"ד
כל הלב לכל אחד

יוצא לאור על־ידי
צעירי־אגודת־חב"ד – המרכז
עורך: מנחם ברוד
יו"ר: הרב יוסף־יצחק אהרונוב

האם חתול מסוגל לעוף?

החלטות אנושיות אינן מתקבלות על־ידי הזנת נתונים וניתוח אובייקטיבי שלהם. הבחירה היא החלטה אנושית, לא מתמטית

לְמה עשרת המרגלים נחרתו לש־מצה בתודעה היהודית? הלוא שלחו אותם כדי לראות את הנע־שֶה בארץ, והם חזרו וסיפרו את אשר ראו. ומה רוצים מהעם שהתמלא פחד וחרדה – וכי אין זה אנושי וטבעי שבני־אדם ייבהלו לנוכח תיאור עוצמתו של האוייב?

מתברר שעובדות לחוד ומסקנות לחוד. גם יהושע וכלב ראו אותה מציאות, אולם בעוד עשרת חבריהם הסיקו ממנה ש"לא נוכל לעלות אל העם, כי חזק הוא ממנו", קראו יהושע וכלב: "עלֹה נעלה וירשנו אותה, כי יכול נוכל לה". שני אנשים יכולים לראות אותה מציאות, ולהסיק ממנה מסקנות מנוגדות. כאן נכנס לתמונה האדם עצמו, הבוחר לבחון את המציאות על־פי רצונו.

"ויבוא עד חברון". חומה מאבני ענק בחברון (צילום: דובר היישוב היהודי)

מסקנות מנוגדות

הבדיחה העממית מספרת על שני בני־אדם שראו בלילה צללית כהה בצמרת עץ. החלו השניים להתווכח. זה אומר: ציפור, וזה אומר: חתול. החליטו ליידות אבן לעבר בעל־החיים ולראות אם יעוף או יקפוץ למטה. זרקו את האבן והיצור התעופף מן העץ. אמר הראשון: "רואה אתה, זו ציפור". הגיב חברו: "לולא ראיתי זאת במו עיניי, לא הייתי מאמין שחתול מסוגל לעוף".

כאשר פרצה האינתיפאדה השנייה היה ברור לרבים כי בכך התנפצה קונצפציית אוסלו לרסיסים. הם היו משוכנעים כי העם כולו יתפכח מאשליות ההסכמים עם ארגוני המחבלים, ויבין כי יש רק דרך אחת להתמודד עם הטרור – להשתלט מחדש על כל השטחים, לפרק את הרשות הפלסטינית ולחסל או לגרש את כל ראשי הטרור.

לנוכח אותה מציאות הסיקו אחרים מסקנות הפוכות לגמרי. לדעתם, המלחמה פרצה משום שאוסלו נתן לאויבינו מעט מדיי. המחבלים הפרו את כל ההסכמים, מפני שלא פונתה שום התנחלות. הם ירו באנשים, נשים וטף, כי לא קיבלו את ירושלים. הם התחילו להתפוצץ בלב ערי ישראל, מפני שסוגיית הפליטים לא נפתרה באמצעות 'זכות השיבה'.

הראשונים שומעים את הטיעונים הללו ואינם מאמינים למשמע אוזניהם. איך אפשר להיות עיוורים עד כדי כך? – הם תוהים. אבל באותה שעה ממש שומעים האחרונים את דברי הראשונים ומשוכנעים שהעמדות הללו הן מקור כל הצרות. אם רק ייעקרו כל ההתנחלויות, ירושלים תימסר לערבים והפליטים יורשו לשוב לעכו ולחיפה, יבואו ימות המשיח.

דעות והשקפות של בני־אדם אינן נקבעות על־פי חישובים רציונליים טהורים. החלטות אנושיות אינן מתקבלות על־ידי הזנת נתונים וניתוח אובייקטיבי שלהם. הבחירה היא החלטה אנושית, לא מתמטית.

מופת של אמונה

בתחילת השבוע קיבלנו המחשה מובהקת לכך. אין ויכוח כי הפלסטינים דחו את כל הצעות הפשרה האמריקניות, לא הסכימו לזוז מילימטר מעמדותיהם, ואף לא הסכימו להכיר בקיומה של מדינה יהודית. הם הפרו את כל הסיכומים, פנו אל האו"ם ועשו יד אחת עם החמאס. עד כאן העובדות. ומה המסקנה? אחד מסיק מזה שיש לספח את יהודה ושומרון, והשני בדיוק להפך – שצריך לסגת נסיגה חד־צדדית...

זה היה חטא המרגלים. הפחד מפני האתגרים. התחושה "ונהי בעינינו כחגבים". אובדן האמונה. יהושע וכלב מעמידים לפנינו מופת של אמונה איתנה, אהבת הארץ וביטחון בקב"ה. זו הדרך ואין בלתה.

יש חדש

עצרת העשרים

ביום חמישי, כ"ח בסיוון, תהיה אי"ה בהיכל יד אליהו בתל־אביב עצרת ענק, לקראת יום ההילולא העשרים של הרבי ליובאוויטש, שיחול בג' בתמוז. בעצרת יחזקו המשתתפים את התקשרותם לרבי ויתחזקו בהליכה באורחותיו, ובעיקר בהפצת התורה והחסידות, כחלק מהמשימה העיקרית של הכנת העולם לגאולה. יוקרנו מראות נדירים מהרבי, ויושרו ניגוני הרבי בפי טובי בעלי הזמר, בליווי תזמורת ענקית. את העצרת מארגן אגף פעילי חב"ד, שעל־יד צעירי אגודת חב"ד. פרטים במוקד חב"ד 3770*.

יום עיון: שמיטה

ועד רבני חב"ד מקיים ביום שלישי, י"ח בסיוון, יום עיון בענייני השמיטה. יום העיון יהיה באולם האירועים שליד בית־כנסת חב"ד 770 ברמת שלמה בירושלים, ויעסוק במגוון סוגיות הקשורות לדיני השמיטה. בשעה 6 בערב יהיה פאנל בנושא 'השמיטה ברבנות העירונית', בהשתתפות רבני ערים ורבני מחלקות הכשרות המקומיות. טל' 08־9358770.

בנתיבי מלכות

במערכת נתקבלה החוברת **בנתיבי מלכות** – אוסף סיפורי מופת הממחישים את מסירות־הנפש היהודית ואת ערכי הקדושה והטהרה. טל' 08־9765927.

זמני השבוע

	ירושלים	תל־אביב	חיפה	באר־שבע	אילת	ניו־יורק
כניסת השבת	7:10	7:25	7:18	7:26	7:20	8:09
צאת השבת	8:28	8:31	8:32	8:29	8:22	9:18

פרקי אבות: פרק ב

315 בתי־חב"ד לשירותכם
מוקד חב"ד *3770

כתובת המערכת: ת"ד 14 כפר־חב"ד 6084000
טל' 072־2770100 • **פקס** 03־9606169
www.chabad.org.il • chabad@chabad.org.il

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות

נא לשמור על קדושת הגיליון

מקושש העצים ואחריות הצדיקים

בסוף פרשתנו מסופר על האיש שקושש עצים בשבת: "וַיִּהְיוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר, וַיִּמְצְאוּ אִישׁ מְקֹשֵׁשׁ עֵצִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת". קודם לכן התורה מדברת על חטא עבודה זרה, ולאחר מכן היא עוסקת בפרשת ציצית.

סמיכות הפרשיות אינה מקרית, וכפי שרש"י מסביר: "למה נסמכה פרשת מקושש לפרשת עבודת אלילים? לומר, שהמחלל את השבת כעובד עבודת אלילים, שאף היא שקולה ככל המצוות, ואף פרשת ציצית לכך נסמכה לאלו, לפי שאף היא שקולה כנגד כל המצוות, שנאמר 'ועשיתם את כל מצוותיי'".

להפסיק בין פורענות

אולם כאן מתעוררת שאלה: הפרשה הבאה היא קורח, ונמצא שסדר הפרשיות שבתורה הוא: פרשת עבודת אלילים, פרשת המקושש, פרשת ציצית ופרשת קורח. לכאורה היה ראוי למקם את פרשת ציצית לפני פרשת המקושש, שכן פרשת עבודת אלילים וציצית עוסקות בדינים ובהלכות, ואילו שתי הפרשיות האחרות – פרשת המקושש וקורח – הן בעלות אופי סיפורי. מדוע נקבע סדר אחר?

אלא שאין דרכה של תורה להצמיד זו לזו שתי פרשות העוסקות בפורענות, כדברי רש"י בפרשת בהעלותך, שמסביר מדוע הוקפו הפסוקים "ויהי בנסוע הארון" באות נ' הפוכה: "עשה לו סימניה... לומר שאין זה מקומו, ולמה נכתב כאן – כדי להפסיק בין פורענויות לפורענויות".

על מי האחריות

אך איזו פורענות יש בפרשת המקושש, והלוא אדם אחד בלבד חטא? השאלה מתעצמת על יסוד דברי רש"י: "בגנותן של ישראל דיבר הכתוב, שלא שמרו אלא שבת ראשונה, ובשנייה בא זה וחיללה". מדוע חטא של אדם יחיד נחשב "גנותן של ישראל", שזה כולל גם את משה, אהרון וזקני העדה?

אלא שהעובדה שבעם ישראל יש צדיקים גדולים כל־כך, ובכל־זאת יהודי מחלל את השבת – היא שנחשבת לגנות. האחריות למצבו הרוחני של כל פרט בעם ישראל מוטלת על כתפיהם של ראשי העם, ועליהם לדאוג ששום יהודי לא יחטא חלילה. כאשר יהודי קושש עצים בשבת, גנאי הוא לכל העם כולו, ובמיוחד לראש העדה.

זכות לעם כולו

לכן אמרו חז"ל שחובתה של הסנהדרין הייתה לעזוב את מושבה בבית־המקדש, להפסיק לקיים את הדיונים, ו"לילך ולקשור חבלים של ברזל במותניהם... ויחזרו בכל עיירות ישראל וילַמדו את ישראל". כי אם יהודי אינו מתנהג כראוי, האחריות מוטלת על רועי העם ומנהיגיו הרוחניים.

מכאן אפשר ללמוד הוראה גדולה: אם מעשה שלילי אחד מכתים את כל העם, על־אחת־כמה־וכמה שמעשה חיובי אחד של יהודי אחד מלמד זכות על עם ישראל כולו, מוסיף בכבודו וביקרו של עם ישראל כולו, ומביא תשועה והצלה לכל העולם כולו.

(שיחות קודש תשמ"א, כרך ג, עמ' 717)

מן המעיין

ארץ ישראל | מאת הרב אליעזר ברוד

להשתמש בשכל

על "שלח לך" מפרש רש"י: "לדעתך". לכל יהודי ניתנה שליחות אלוקית – 'לכבוש' את החלק השייך לו בעולם ולעשות ממנו 'ארץ ישראל'. שליחות זו צריכה להיות "לדעתך". השליח חייב להשתמש בשכלו, לחפש ולמצוא את הדרכים הטובות והמתאימות ביותר לקיום השליחות, להעריך את המצב, ולמצוא את המילים המתאימות ביותר איך לדבר עם הזולת.

(הרבי מליובאוויטש)

טובה תמיד

"הטובה היא אם רעה" (במדבר יג,יט). הארץ טובה היא אפילו אם נדמה לאדם שהיא רעה. קדושת ארץ ישראל לעולם אינה מסתלקת ממנה. תחת פני ה'רעה' החיצונית חבויה תמיד ה'טובה', ובשעה שבני ישראל באים לארץ, הקדושה המוסתרת עולה ומתגלה.

(ספר הזכות)

מי עקר עצים

"היש בה עץ אם אַיִן" (במדבר יג,כ). במדרש מסופר שבשעה שהכנענים שמעו שבני ישראל יצאו ממצרים והם מתכוננים לבוא לארץ ישראל, עקרו את כל עצי הפרי בארץ, שלא יהיו בני ישראל נהנים מהם. לכן נצטוו המרגלים לברר "היש בה עץ אם אין".

(אלשיך)

מכנען לישראל

"והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ" (במדבר יג,כ). המרגלים, שהיו נשיאי ישראל, נצטוו לקחת מפירות ארץ כנען, ולעשות מהם פירות השייכים לבני ישראל. פעולה זו הייתה פריצת דרך ופתיחת הצינור לכל העם, שיוכלו להפוך את ארץ כנען, ש"מעשיה מקולקלין מכל האומות", לארץ ישראל, ארץ קדושה וטהורה.

(שיחות קודש)

האמת העמוקה

"ויספרו לו ויאמרו, באנו אל הארץ אשר שלחתנו" (במדבר יג,כז). כל מה שהמרגלים סיפרו היה אמת; הם לא בדו דבר מליבם. אלא שאין לבוא אל ארץ ישראל על בסיס של אמת שטחית, לפי מראה העיניים בלבד. בארץ ישראל תופסת אמת עמוקה הרבה יותר, האמת של הבטחת ה'. זה היה חטאם של המרגלים.

(פלאות חדשות)

אור נעלה

"טובה הארץ מאוד מאוד" (במדבר יד, ז). דווקא על־ידי הכניסה לארץ וההתעסקות בעבודת הבירורים בקיום מצוות מעשיות, זוכים לגילוי אור נעלה, באופן של פעמיים 'מאוד'.

(לקוטי תורה)

אמרת השבוע

יש נשיא ויש נשיא

כל אחד ואחד משנים־עשר המרגלים ששלח משה לתור את הארץ מכונה בתורה נשיא – "כל נשיא בהם". אמר על כך רבי משה־חיים־אפרים, בעל 'דגל מחנה אפרים':

במילה 'נשיא' מצויות המילים 'יש' ו'אַיִן'. הדבר רומז שקיימים שני סוגים של נשיאים. יש מי שהוא בבחינת 'יש' – הוא מתהדר בתפקידו הרם ומדגיש בכל הזדמנות את חשיבות מעמדו ורום מעלתו. לעומתו יש נשיא שהוא בבחינת 'אַיִן' – הוא נשאר צנוע ועניו ומתהלך בפשטות בין הבריות.

אך האמת היא שמי שמחשיב את עצמו 'יש', למעשה הוא 'אַיִן', וגם אין הוא זוכה לכבוד ולהערכה. ואילו מי שמרגיש את עצמו 'אַיִן' – למעשה הוא 'יש', הוא נשיא אמיתי שזוכה להערכה ואהוב על הבריות.

פתגם חסידי

"כשיהודי פשוט מנשק את חוטי הציצית שלו, הדבר יקר במרומים מהקילוסים הנעלים ביותר של המלאך מיכאל" (הבעל־שם־טוב)

הבטחה לילית

מאת לוי שייקביץ

רחובות תל־אביב היו שוממים באותו לילה, אולם דלת חדרו של הצדיק רבי אהרון מבעלז נעה על צירה שוב ושוב. יהודים שבורי־לב, שחוחים ממעמסת הצרות, נכנסו ויצאו בפנים מאירות, בתחושת רווחה ושחרור.

השעה כבר הייתה שתיים אחרי חצות. הגבאי הכניס את כל הממתינים יחד אל הרבי, והם ניגשו אליו זה אחר זה ושטחו את בקשותיהם.

כעת הגיע תורו של יהודי בא בימים, תושב בני־ברק, שעלה ארצה מהונגריה עם רעייתו. חשוכי ילדים היו השניים, אך עתה נוספה על תוגתם צרה גדולה. זה זמן לא חשה האישה בטוב, והבדיקות שנעשו לה גילו כי היא סובלת מהמחלה הנוראה.

הרופאים לא הותירו מקום לתקוות. "המחלה כבר התפשטה בכל גופה", אמרו בפנים קודרות. עם זה לא אמרו נואש ועשו כל שביכולתם כדי לנסות לבלום את המחלה. בסופו של דבר הרימו ידיים, והודיעו כי בכוונתם לשלוח אותה לביתה.

"מה הרופאים אומרים?", שאל הרבי לאחר שהגבאי סיים להקריא את ה'קוויטל' – פתקת הבקשה.

הבעל פירט את מצבה הקשה וסיפר כי הרופאים אינם אופטימיים. הרבי נאנח. "השם יתברך ירחם!", אמר.

"אנא", התחנן האיש, "שהרבי לא יפטור אותי בתשובה כזאת אלא יבטיחני רפואה שלמה!".

האיש נזקק לתעוזה לא־מבוטלת, אך מצבה הקשה של אשתו גרם לו לומר את אשר אמר.

"מה תרצו ממני? איך אוכל להבטיח, והלוא אינני מלאך!", השיב הרבי בנימת תוכחה. ואז פנה אל האיש: "מדוע עליי להבטיח לכם רפואה?".

היהודי הבין שנפתח כאן פתח של תקווה. "האם הרבי שמע על העיר סולנוק שבהונגריה?". הרבי השיב בחיוב. "ודאי יודע הרבי שדודתו, הרבנית מרת פריידה, אשת רבי שמחה יששכר בער הלברשטם מצישינוב, טמונה בסולנוק...".

גם הפעם השיב הרבי בחיוב, ושאל: "מה לכם ולדודתי?".

פתח האיש וסיפר:

"בעבר התגוררתי בעיר סולנוק. לפרנסתי עסקתי במכירת עצים לצורכי בנייה. המחסן שלי היה ממוקם בקרבת תחנת הרכבת. יום אחד עצרה בתחנה הרכבת הבאה מבודפשט לכיוון וינה, וירדו ממנה שני חסידים.

"ניגשתי אליהם לדרוש בשלומם, ומפיהם שמעתי שבקרון הרכבת נמצאת הרבנית פריידה מצישינוב. הם סיפרו שהרבנית חלתה מאוד, ונמצאת כעת בדרכה לטיפולים בווינה. אלא שבדרך הוחמר מצבה, והיא אינה מסוגלת להמשיך במסע.

"שני החסידים ירדו מן הרכבת כדי לחפש בית יהודי שבו תוכל הרבנית לשהות עד שמצבה ישתפר והיא תוכל להמשיך במסע. מיד הזמנתי אותם אל ביתי. הרבנית באה אלינו, מלווה בשתי נשים שסייעו לה. מצבה הוסיף להיות חמור, והיא שהתה בביתי שישה־עשר שבועות.

"בכל הזמן הזה אשתי לא משה ממיטתה. היא סעדה אותה במסירות אין קץ, ועשתה כל שביכולתה כדי להקל מעליה את מכאוביה. אפילו בת אינה מסוגלת להתמסר לאימה כפי שאשתי התמסרה לרבנית.

"למרבה הצער, הרבנית לא שבה לאיתנה. היא נחלשה והלכה מיום ליום, עד שלמגינת ליבנו השיבה את נשמתה לבוראה.

"האם בעבור כל זה אין אשתי ראויה שהרבי יברכנה שתתרפא ממחלתה?".

האיש סיים את סיפורו והביט בצדיק. הוא הבחין באותות התרגשות על פני הרבי. "אנא, המתן בחדר השני עד שאקרא לך", אמר ליהודי.

חדר ההמתנה היה ריק וחשוך בשעה המאוחרת של הלילה. האיש לא ידע כמה זמן ישב והמתין, שכן הרגעים נדמו בעיניו כנצח. האם זכות העזרה לרבנית החולה תזכה את אשתו בהבטחה לרפואה מהצדיק?

לפתע נפתחה הדלת. המשמש, ר' שלום פוגל, זימן את האיש להיכנס פנימה אל הקודש.

בפיק ברכיים נכנס היהודי שנית, ונתבקש להגיש לרבי את ה'קוויטל', כאילו לא עשה זאת קודם לכן. הרבי נטל את הפתק ועיין בו, כמו הייתה זו הפעם הראשונה שקרא את תוכנו.

"ומה הרופאים אומרים?", שב הרבי על שאלתו הקודמת.

הפעם החכים היהודי, ובפיו הייתה תשובה אחרת לחלוטין. "הרופאים אומרים שעליה לחזור לביתה!", אמר בתחושת ביטחון.

"הצדק עמם!", השיב הרבי בטון החלטי, "החזירוה לביתה, ושוב לא תזדקק לרופא!".

ואכן, כך היה. האישה שבה לביתה ובאורח פלא שבה לאיתנה. האישה אף האריכה ימים וחייתה עוד שש־עשרה שנים, בבריאות איתנה, ואף הגיעה לשנות התשעים בלי שתזדקק לרופא, כדברי הרבי. אגב, בעלה נפטר שנתיים לפניה.

פעם אחת ביקר אותה הגאון רבי יצחק שלמה אונגר זצ"ל, מספר הסיפור, והבחין שאינה חשה בטוב. "שאזמין רופא?", הציע לה.

"חלילה וחס!", מחתה הקשישה, "הלוא הרבי מבעלז אמר לבעלי שלא אזדקק עוד לרופא!".

(על־פי הספר 'רשומים בשמך')

לומדים גאולה

מאת מנחם ברוד

הסרת ערלת הלב

תורת החסידות מלמדת שברית מילה איננה פעולה חד־פעמית שעושים אותה לתינוק בן שמונה ימים בלבד, אלא זו עבודה מתמדת – למול את ערלת הלב. בידינו להסיר את ה'ערלה' הגסה, אבל הסרת ה'ערלה' הדקה היא למעלה מיכולתנו, ואותה יסיר הקב"ה עצמו לעתיד לבוא, כמו שנאמר: "ומל ה' אלוקיך את לבבך".

מהי אותה 'ערלת הלב' וכיצד מסירים אותה? אפשר לראות אותה בסיפור המרגלים. כאשר שבו המרגלים והוציאו את דיבת הארץ רעה, החלו בני ישראל לבכות ולא רצו להיכנס לארץ ישראל, ואף פקפקו ביכולת ה' להכניסם לארץ. ואז קצף עליהם הקב"ה ונשבע שלא יביאם אל הארץ, ופתאום קמו בני ישראל ואמרו "הננו ועלינו". מה קרה כאן? וכי קיבלו תשובה לפקפוקיהם?

הלב אטום

מסביר רבנו הזקן בספר התניא (פרק כט) כי זו המחשה לתופעה שנקראת 'טמטום הלב'. האדם מבין בשכלו את הדברים, אבל ליבו קהה ואטום מלחוש זאת. במצב כזה אין עצה אלא 'לבטש' את היצר ולהכניעו, ואז נפתח הלב ופורצת האמונה שהייתה קיימת גם קודם־לכן בלב. לכן כשהקב"ה "הרעים בקול רעש ורוגז, עד מתי לעדה הרעה הזאת... נכנע ונשבר ליבם בקרבם", ופתאום רצו לעלות לארץ ישראל.

'טמטום הלב' מתבטא בקהות ובאטימות מסויימת לענייני קדושה. דברים רוחניים אינם נקלטים כראוי. בענייני העולם – הכול מובן היטב, מעניין, מרגש, מלהיב; אולם כשמגיעים לענייני תורה ומצוות, ובפרט לעניינים עדינים בעבודת ה', מופיע לפתע 'טמטום' – הדברים נעצרים ואינם חודרים אל תוך המוח והלב.

יש 'טמטום המוח' – המוח אטום מלקבל את אור התורה. בני־אדם שבענייני העולם מוכיחים הבנה יפה וטובה אינם מצליחים להבין דברים הקשורים בתורה וביהדות. כאילו דווקא בעניינים אלה ניטלה מהם בינתם.

סוג שני, דק יותר, מכונה 'טמטום הלב'. זו קהות רגשית מסויימת לדברים שבקדושה. אדם מבין היטב עניין אלוקי מסויים, מרגיש חיוּת והתלהבות שכלית ויכול להסביר את הדבר בטוב טעם, אבל הלב כאילו מסרב להתעורר ולחוש את הדברים, כאילו הוא חתום ונעול.

סוג שלישי, דק עוד יותר – נתק שקיים לפעמים בין ההבנה והרגש ובין החיים. האדם מבין היטב את הדברים, ואף מצליח לעורר בליבו רגשות מתאימים, אך בשלב זה התהליך נעצר. המסקנה המתבקשת, שצריכה הייתה לבוא לידי ביטוי בהתנהגות היום־יומית – אינה באה. המוח והלב אינם מצליחים להשפיע על המעשים.

פתיחת הלב

כל אלה הם אטימות, בדרגות משתנות, לענייניים שבקדושה. הסיבה העיקרית לכך היא, כדברי הפסוק (ישעיה ו,י): "הַשְׁמֵן לֵב הָעָם הַזֶּה, וְאָזְנָיו הַכְבֵּד וְעֵינָיו הָשַׁע. פֶּן יִרְאֶה בְעֵינָיו, וּבְאָזְנָיו יִשְׁמָע, וּלְבָבוֹ יָבִין, וָשָׁב וְרָפָא לוֹ". הכול מתחיל מ"הַשְׁמֵן לֵב הָעָם" – משומן התאוות, החל בתאוות איסור וכלה בתאוות היתר. כשאדם הולך בשרירות ליבו ונוהה אחר תענוגות העולם, יש לכך השפעה ממשית על נפשו. היא נעשית קהה ואטומה לעניינים רוחניים דקים, לעניינים שבקדושה.

בתורת החסידות ניתנות כמה עצות להתגברות על בעיה זו. העיקרית היא לשבור את חומת היֵשות העצמית על־ידי 'ביטוש' עצמי. האדם נדרש לבטש ולהשפיל את עצמו ולראות את הצדדים הנחותים שלו. הוא צריך לחשוף לפני עצמו את כל שפלותו, עד שיגיע לשיברון לב ולמרירות נפש. ביטוש זה מסלק את שומן התאוות, ופותח את המוח והלב לקבלת אור ה'.

מאת מנחם כהן

"התיקון שלי למעשי המרגלים"

מלכא: "לא מדריך טיולים, מדריך אנשים"

קבוצת המטיילים הייתה בעיצומו של טיול מהנה בצפת ובגליל, כשהמדריך, **רפי מלכא**, הציע להם לבקר בקבר התנא רבי יהודה בר־אלעאי, בדרך מעין־זיתים לצפת. "כשהגענו לקבר סיפרתי להם על התנא הגדול, והמלצתי שיאמרו פרקי תהילים וידליקו נר", מספר מלכא (50). "אמנם המטיילים נראו מנוכרים לדת, אבל למרבה הפלא כולם נענו להצעתי וביקשו להדריך אותם מה לומר ואיך".

התגובה הדהימה אותו: "חברי הקבוצה התפללו באריכות, עד שנאלצתי לזרזם ולהזכיר להם שיש לנו עוד כמה אתרים לבקר בהם. מתברר שכאשר אתה מקלף את שכבת הציניות וכשיש שפה משותפת, הכול נראֶה אחרת".

אהבה לטבע

מילדותו אהב את נופי הארץ. "בכל פעם שיצאתי לטיול הבטחתי לעצמי שכשאגדל אהיה מדריך טיולים", אומר מלכא, יליד צפת. "נפשי נמשכה אל המרחבים. למצוא מעיין חבוי. לגלות קן ציפור. להביט בפרחי בר יפים ונדירים". כשבגר, הלך ללמוד הדרכת טיולים בחברה להגנת הטבע. בסיום הקורס החל להדריך קבוצות ברחבי הארץ.

אף שלמד בבית־ספר לא־דתי הרגיש משיכה למסורת. יום אחד הביע באוזני חבר את תחושת הריקנות המלווה אותו, וזה המליץ לפניו לפגוש את רבי משה ובר מירושלים. בהוראתו הלך ללמוד ב'מכון מאיר', ומשם עבר לישיבה של ברסלב בשכונת עין־כרם. שם נחשף לתורת חב"ד, על־ידי שיעורי תניא שחסיד חב"ד היה מלמד.

תבליני מסורת

צפתי נשאר צפתי ומלכא שב אל עיר הולדתו, עכשיו כיהודי שומר תורה ומצוות. "אהבתי לתורה לא הפריעה לאהבתי לטבע, להפך. התחלתי לתבל את ההדרכה בתבלינים של מסורת. יש אתרים שאליהם יצאתי מראש עם תנ"ך, והסברתי למטיילים היכן מוזכר האתר בספר. הנה, פה הנחל, שם הגבעה. אין אדם שאינו מתרגש לראות את מוחשיות המסורת שלנו".

מלכא מדריך קבוצות באזורים רבים ברחבי הארץ, אבל מחבב במיוחד את צפת וסביבותיה. "אחד האתרים המיוחדים הוא קבר האריז"ל. המטיילים מבקשים תמיד לשמוע על הצדיק, על תורתו המיוחדת, וכיצד הדברים מתחברים לחיינו. בכלל, אני לא מגדיר את עצמי 'מדריך שטח', אלא 'מדריך אנשים'".

לטעת אהבה לארץ

אהבתו של מלכא לארץ־ישראל מונעת אותו מלצאת מהארץ, למעט פעם אחת. "אני לא מסוגל", הוא אומר. "משהו פנימי מונע ממני לצאת בכל פעם שהרעיון הזה עולה. אני מרגיש מחובר בעוצמה יוצאת דופן לארץ שלנו".

לצד עבודתו כמדריך טיולים משמש מלכא צלם טבע ותיק ומרצה מבוקש בנושאים הקשורים לטבע ולארץ ישראל. "אחת ההרצאות שלי עוסקת בפרשת שלח ולקחיה. אני מעביר את ההרצאה הזאת לקהלים מגוונים, בשפה מותאמת, ודרכה מחבר אותם לאהבת הארץ", הוא אומר. "אני מרגיש בכל פעם מחדש שהעבודה שלי, בהקניית אהבת ארץ ישראל למגוון ציבורים, היא סוג של תיקון לְמה שהמרגלים רצו לגרום לבני ישראל – למאוס בארץ חמדה. העשייה שלי מוכיחה שיהודים אוהבים את ארץ ישראל".

מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי עומר

ציצית לילד

שאלה: מתי וכיצד מחנכים ילד למצוות ציצית?

תשובה: אמרו חז"ל: "קטן היודע להתעטף – חייב בציצית", והכוונה שאם הוא יודע להשתמש בציצית כנהוג, אביו צריך לקנות לו ציצית, כדי לחנכו במצווה.

לפי אדמו"ר הזקן בסידורו, שיעור טלית־קטן מגיל בר־מצווה הוא "אמה על שתי אמות", אך לילד מגיל שש [שזה לדעתו גיל החינוך בציצית] ועד גיל המצוות אפשר לסמוך על הדעה ששיעור הטלית הוא "אמה על אמה" בלבד (לפי הגרא"ח נאה: 49 על 49 ס"מ), לא כולל פתח הצווארו.

למעשה, בגני הילדים, ואפילו בכיתות הנמוכות של בית־הספר, קשה מאוד שהילדים ילבשו טלית בשיעור זה. אולי אפשר לסמוך על השיעור המינימלי (לגדול) שהובא במשנה ברורה: שלושת רבעי אמה על חצי אמה (37 על 25 ס"מ).

חסידי חב"ד מקפידים ללבוש טלית־קטן של צמר דווקא, אך לילדים אין מקפידים בזה. עדיף שהבגד יהיה עשוי מסיבים טבעיים, ולא סינתטיים. פתילי הציצית – עדיף של צמר, ומה טוב עשויים בעבודת־יד (ולפחות עבודת מכונה בהשגחה טובה).

מתי מתחילים? **לפחות** "מיום הגזיזה והנחת פאות הראש [הנעשית בהגיע הילד לגיל שלוש], נהגו (מנהג ישראל בכל העדות) להדר להרגיל את התינוק בעניין נשיאת טלית־קטן, וברכות השחר, וברכת המזון וקריאת שמע שעל המיטה".

מקורות: סוכה מא,א. ס' החינוך, מצוה שפו. טור וב"י, מג"א וא"ר, משנ"ב, ערוה"ש וכף החיים סי' טז. שו"ע אדה"ז שם ס"א, וסי' ט ס"ד. פסקי הסידור, הלכות ציצית (בסוף השו"ע ח"א, במהדורה הישנה עמ' 307 ובחדשה עמ' תרט). היום יום, ד' אייר. פסקי תשובות ט, א. ילקוט יוסף יז,ה. וראה שע"ת יז,ג. סידור הרב ראסקין עמ' תרנ. ס' היכל מנחם ח"ב עמ' כט. התוועדויות תשמ"ב ח"ב עמ' 708.

"אבא, אמא, ספרו לי סיפור"

כרך ראשון בסדרה המכנסת את הסיפורים האהובים שפורסמו ב'שיחת השבוע'

63 סיפורים מופלאים על צדיקי ישראל מכל החוגים

עריכה חדשה | עיצוב מרהיב | 320 עמודים | כריכה קשה

להזמנות: טל' 1-700-704120

רוצים לדעת מה יהיה?

הספר שמסביר בלשון בהירה את חשיבות האמונה בביאת המשיח, מהי הגאולה, מה יעשה המשיח, כיצד יתגלה, ומה יקרה באחרית הימים

368 עמודים | כריכה קשה

להזמנות: טל' 1-700-704120